

Trøndelag

– Hele Europas lakseeldorado

1. juni – årets fineste dato. På slaget tolv vader spente, neoprenkledd fiskere ut i elvene landet over. Alle drømmer de om laksen, den store laksen, den største laksen – den over 20 kilo.

Tekst: Anne-Lise Aakervik • Foto: Annar Bjørgli, Bjørgli&Bergersen

Trøndelag

Nå følger tre måneder med spenning, fortvilelse og bekymring over lite vann, mye vann, for lite fluer, for kaldt vær, for varmt vær og undringen over: Hvorfor får ikke jeg fisk?

Trøndelag er med sine mange lakseelver et sted hvor alle disse scenene utspiller seg mellom juni og august.

Innerst inne må jeg likevel innrømme at jeg ikke helt har forstått denne fasinasjonen for å stå i elva, time etter time, døgn etter døgn med håp om storfangst. Jeg lærer fort at det nettopp handler om det – ro, tålmodighet og litt flaks skal det vise seg.

Fiske med stil

Første stopp for vårt lille ambulerende fisketeam er elva Orkla og stedet Aunan i Rennebu. Fra Værnes flyplass bruker vi ca to timer på kjøreturen – og passerer tre flotte lakseelver, og sikkert hundrevis av vandrende laks og fiskere som alle søker lykken – på hver sin måte.

Orkladalen er frodig, med tette elvekanter og åpne partier med stryk og svaberg, og øyer midt i elva. Her kommer du tett på naturen. Aunan ligger helt nede ved elva, og er en fiskecamp for deg som ønsker å konsentrere deg fullt og helt om fiske i noen dager. Her har Vegard Heggem, tidligere proffspiller på >>

Rosenborg og Liverpool FC, investert noen av fotballpengene sine. Da han avsluttet karrieren og tok over heimgården i 2003, ville han utnytte lakserettighetene på gården bedre. Og på Aunan er det stil. Det er lakseguider i uniform, utsøkt, lokal mat og drikke. Her er det 5 km elvestrekke og 12 ulike fiskevald. Potetlageret er elegant bygd om til matsal, peisestue og møterom ved behov.

– Ikke trakk på laksen, det betyr dårlig fiske! advarer Heggem på vei inn.

Jeg skvetter, og ser ned. Heldigvis ikke annet enn en lakseformet helle i skifergulvet, som jeg naturligvis ikke trakk på – eller?

Det er flatt

Morgenens regntunge himmel har i løpet av formiddagen dratt et annet sted. Vi vil ha regn, men får sol og stille. En fyr i vadere har slått seg ned med avisa og en kald pils på verandaen. Det er flatt, sier han, og mener: fisken biter ikke.

Hvalermannen Ragnar Frigård har gjenoppdaget spenningen med laksefiske.

Laks, så klart. Vegard Heggem serverer gjerne selv fisket til sine fiskende gjester.

Vi vil ha regn, men får sol og stille. En fyr i vadere har slått seg ned med avisa og en kald pils på verandaen.

Ute på plenen demonstrerer fiskeguide Erik Evavold tohånds fluekast. Sammen med svenske Jonatan Sundberg er han guide på Aunan. Guttene studerer ved Forshaga Sportsfiskeakademi i Sverige, og har praksis her. De legger til rette og instruerer uerfarne gjester, og de peiler ut sannsynlige steder hvor fisken står.

Nå skal de guide oss i Pollfossen sammen med en kompissjeng som er her for å fiske. Pollen er en idyllisk plass, der svaiberget løper ut i elva langs fossen, før elva gjør en knekk og flyter stille videre. En gapahuk på bredden sikrer fiskerne ly. Svartkjel og bålved er selvfølgelig på plass. Karene skal få kaffe når de vil.

Der hølen er stille vader Kjell Larssen ut til livet. Dette er andre dag med tohånds fluestang, nå behersker han teknikken, og ønsker storlaksen velkommen.

Det gjør alle sammen, gjerne den største, men smålaksen er selvsagt også bra, ja og sjøørreten er heller ikke å forakte sent i sesongen. I det minste håper de på napp. Men det kan gå lenge, fryktelig lenge. Av og til kan det gå 14 år, får vi høre.

Historien forteller om en gjenganger i elva som hadde fisket i 14 – fjorten – år uten å få fisk. Og da snakker vi *seriøst* fiske. Men så, plutselig, løsnet det. Hva mannen gjorde, er det ingen som vet, men den sommeren tok han seks stykker. >>

Denne lilla flua ble alt for fristende for laksen. Flaks for oss!

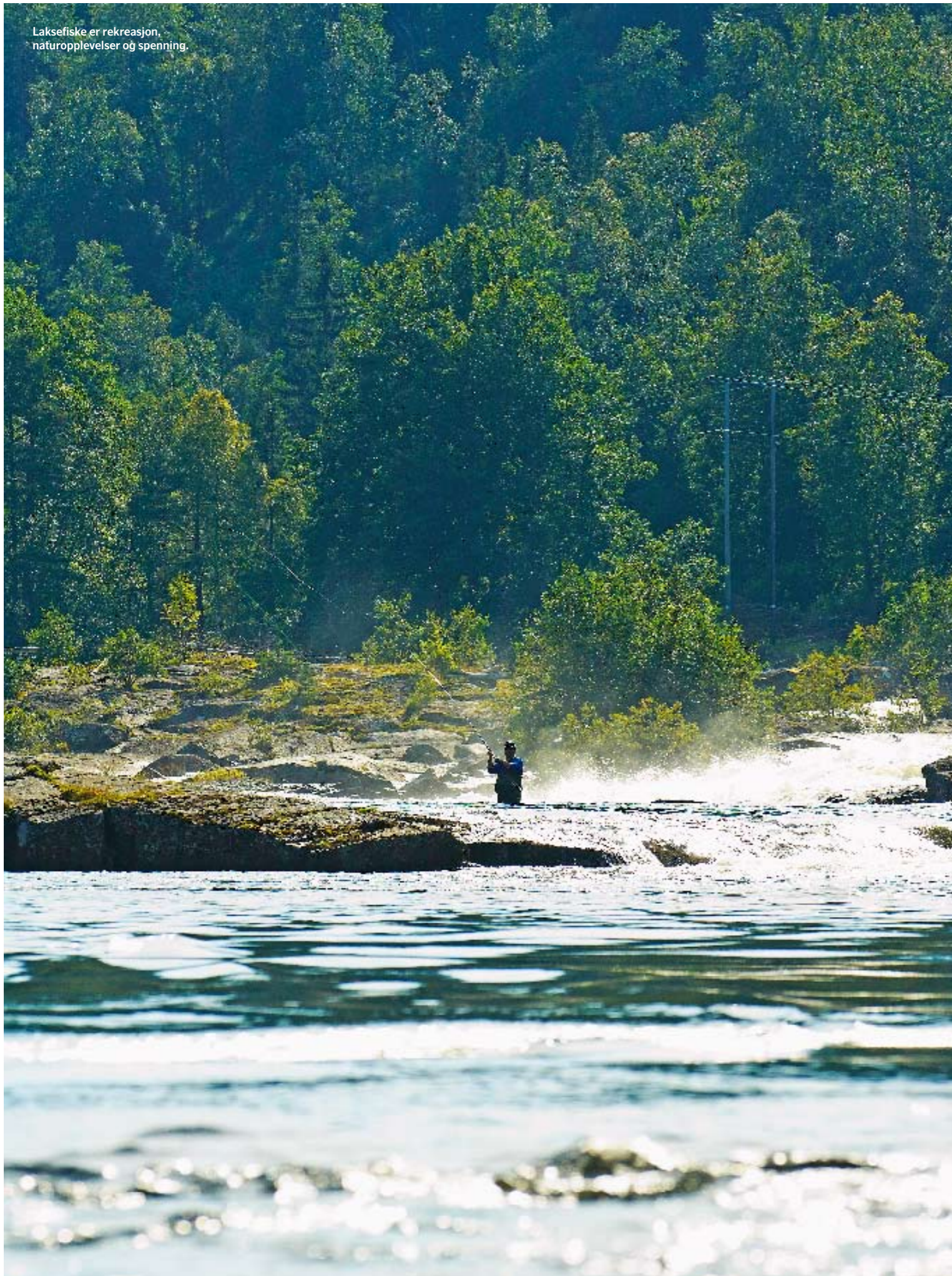

Tidlig morgenstund over Orkla. Under tåkedottene venter fisken.

Kjell Larssen har vadet ut i Pollen, og står i dyp konsentrasjon.

Laksefiske er rekreasjon,
naturopplevelser og spenning.

Det er sterke følelser i sving. Samtidig er det rekreasjon for de fleste. Det er elvas klukking, og strykenes brus, det er vindens dans gjennom trærne langs bredden. Fuglenes sang og luktene som farer forbi. Den som har det travelt, lykkes sjelden i laksefiske. Laksefiske er ro, tålmodighet og litt flaks.

Big in Korshølen

Det er en time til middag og tiden må utnyttes. Jonatan viser Odd et par triks med stanga, man han gir seg likevel etter et par kast. Han har mistet troen, men trøster seg med at han var den eneste som hadde fisk på kroken kvelden i forveien. – Men så ble jeg litt for ivrig skjønner du, og den smatt av kroken.

Én etter en gir karene i følget seg. Det er middag og ryktene sier at den serveres utendørs ved Korshølen. Og ganske riktig.

Feil mann

Klokka er kvart over seks. Det er kjølig, og tåka har seget ned i dalbunnen og pakket inn elva i bomull. Ikke noe godt fiskevær, sies det. Det gir vi blaffen i. Vegard Heggem monterer stanga på bilen, og vi kjører et stykke oppover til Fronahølen.

Heggen drar på seg vadere, og så er han i gang. Rolig gjør han et speykast. Det vil si kun to sveip med snøret før det lander, nesten lydløst på vannet. Bak den steinen pleier det å stå fisk, nikker han. Unntatt i dag, mumler jeg.

Plutselig gir han fra seg et lite rop. Jeg rekker akkurat å se laksen som er oppe og viser seg frem før den forsvinner med et plask. Yes! Det er liv, det er muligheter. Vi har kontakt og spenningen er tilbake. Glemte er frosne tær og valne fingre.

Vegard Heggem er roligheten selv. Han kaster og sveiver, sola

Vi passerer tre flotte lakseelver, og sikkert hundrevis av vandrende laks og fiskere som alle søker lykken – på hver sin måte.

Like ved elva er det satt opp langbord. Hvit duk og blafrende kandelabre lyser opp fra grusveien. Hvitvin kommer i glassene, villaks med poteter og agurksalat serveres. Karene langer innpå og snakker fiske.

Det lukter blod

Men kvelden er ennå ung for en med laks i blikket. Lenger opp i elva stifter vi bekjentskap med Ragnar Friberg. 67-åringen fra Hvaler har gjenoppdaget spenningen ved laksefiske.

– Da jeg bodde i Trondheim på 1960 og 70-tallet fisket jeg mye. Senere ble det lite, inntil jeg nylig ble bedt med av en venn for å fiske. Og nå er jeg på nytt ødelagt! gliser han.

– Følelsen når jeg får fisk? Jeg vet ikke jeg, det er frem og tilbake, så kommer tvilen krypende. Klarer jeg dette da? Han leter litt etter ordene. – Man er jo to parter som fighter, konkluderer han. Friberg har vunnet den kampen fire ganger allerede.

– Det er jo naturopplevelser hele veien. Men jeg må si jeg blir sliten av å stå time etter time. Jeg hadde kramper i leggen i hele natt. Likevel, det er ganske så fenomenalt!

Stemmen er opprømt og glad.

– Du, jeg må få vise deg noe! Han bøyer seg ned ved benken og peker. På steinene ser jeg rustrøde flekker med størknet blod. Blod fra en sekskilos Orkla-laks.

Han skal fiske denne kvelden, og morgenen etter, så drar han hjem. Men neste sommer er han på plass igjen – *det* er han sikker på – for så ødelagt har han blitt.

titter over granskogen på motsatt side, og treffer vannet. Fuglene begynner å synge, og den magiske morgenstemningen er på hell. Nei, nå går vi og spiser frokost. Ja da, vi vet det nok. Fisken kommer ikke på bestilling – og jeg lurar på om jeg likevel tråkket på den skiferhellen med laksebildet på.

Så får vi høre at Ragnar Friberg tok noken laks i morgentimene, den femte for sesongen, snakk om å satse på feil mann. Det er kanskje på tide å finne en kvinne!

50 år med fiske

– Dærskjen. Så du den? Stemmen runger utover vannet. De to kvinnene i robåten øyner et lite håp etter å ha sett storlaksen hoppe. Klokka er halv ni på morgenen. Det er en halv time siden nattfredningen på Moum Gård i Grong ble opphevet. I robåten sitter Ingrid Moum sammen med en venninne. Ingrid har fisket laks siden hun var sju år, og har tatt over 500 stykker i løpet av “karrieren”.

– Loggboka mi går fra 1957, sier hun. Den viser at hun som 10-åring tok én på 10 kg, og som 12-åring kapret en sværing på 16,2 kg. Hun fisker fortsatt for å få verdens største laks.

– Ja, er det ikke *det* som driver en da? hun smiler ertelystent. – I hvertfall over 20 kg, retter hun det til.

Der lordene fisket

Vi har skiftet fylke, elv og stil. Og prøver lykken i Namsen i Nord-Trøndelag, også kalt dronningen blant lakseelvne. Langs denne elva har de engelske lakselordene satt sine spor flere steder. >>

På Moum gård i Grong har engelske lakselorder satt sine spor.

Fremdeles kommer ivrige laksefiskere til Moum gård for å dyrke lidenskapen sin i dronningen av lakselver; Namsen.

Skotten Graham Edison kommer til Bjøra i Nord-Trøndelag for å fiske hvert år. Dette er livet!

– Dørsken. Så du den? Stemmen runger utover vannet. De to kvinnene i robåten øyner et lite håp etter å ha sett storlaksen hoppe.

Akevittflasker kan brukes til så mangt, som oppstilling av fiskestenger!

Moum gård er kanskje det beste eksemplet. Hovedhuset, som kneiser majestetisk over elvebredden, ble til gjennom et samarbeid mellom oldefaren til Ingrid og fiskelorden Frank Dougdale. Engelskmannen skaffet byggetegningene, Moum tømmeret. Her har engelske lord, kapteiner og viskonger residert frem til første verdenskrig. Fullt av penger satte de sportsfiske på kartet i Norge. Og som en av de rikeste sa det: “En eneste ting her i livet kan man ikke oppnå for penger; å få laksen til å bite”.

I dag er det mest nordmenn som kommer til Moum, men fremdeles bærer rommene preg av engelsk pertentlighet og stil. I hyllene står gamle, engelske bøker om fiske og fluer. Møblene er også hentet fra England eller kanskje India: dype stoler og små runde bord, perfekte til kortspill og sherry. På veggene vitnesbyrd om store fangster og tidligere gjester.

– Det er jo så artig å tenke på at de som henger på veggene her, faktisk har gått i trappene og tatt i de samme håndtakene som vi gjør nå, sier Ingrid.

I spisestuen ved siden av henger “lakseportretter” i full størrelse, sirlig utskåret, skjell for skjell, av en berømt treskjærer i London. I andre etasje ligger store soverom på rekke og rad, langt fra de vanlige hotellenes glatte og kjønnsløse innredning. En vinter fant familien en innfrosset laks i ismassene. Den ble anslått til nærmere 40 kg. Et bilde av moren til Ingrid med laksehodet >>

Ingrid Moum har fisket laks i over 50 år. På heimgården har laksefiskere gått i dørene så lenge hun kan huske.

Minnene om diger laksefangst i gamle dager henger fremdeles på stueveggene.

Dette er “Aud”. Hun holder frem en liten, unnselig flue med blå og brune fjær. Ikke akkurat vakker – men oi, så effektiv.

mellom hendene viser størrelsen. Hun kunne lett i stukket hele hodet inn i kjeften på sværingen.

Om å servere godsakene

Namsen er som en flod sammenlignet med Orkla. Her benyttes båt i stor grad når det fiskes. Både båter og fiskemetoder bygger på svært gamle tradisjoner. Her er roeren båtens egentlige sjef. Han eller hun kjenner valdet og vet hvor fisken er.

– Hva fisker du med?

– Jeg fisker med alt, jeg. Flue, wobbler eller sluk. Kommer an på forholdene i elva, sier Ingrid Moum, ikledd et noe uortodokst fiskeantrekk.

Nå velger hun en fargerik wobbler.

– Hvorfor? Jeg liker farger, jeg. Dessuten tror jeg ikke fisken har sett den før, sier hun.

– Og da mener du den blir nysgjerrig? spør Ann Berit Heia.

– Ja. Det er jo ingen andre som fisker med så *toillate* redskap som jeg, svarer Ingrid og legger fra. – Nå ror vi en runde slik at vi er sikre på at laksen ser godbitene vi har å servere!

Ingrid ror med seige, vante tak. To stenger er satt ut. Fiskeren trenger bare å følge med, om det skulle nappe.

– I godt vær er det jo behagelig å sitte her. Høre klukkingen fra vannet, brusset fra stryket like ved.

Stygge Aud

Etter en stund kommer de inn igjen. Ingrid har bestemt seg for å bytte lokkemiddel og henter frem flueskrinet.

– Dette er “Aud”, sier Ingrid. Hun holder frem en liten, unnselig flue med blå og brune fjær. Ikke akkurat vakker – men oi, så effektiv!

Den ble laget etter råd fra Aud Haug, om at ingen laks ville ta de vakre og fargerike fluene til Ingrid. Derfor burde hun lage en stygg en!

De styggeste fargene Ingrid vet er brunt og blått.

– Og dæven, den fisket godt. Så det var jo klart at den måtte hete “Aud”, sier Ingrid.

Hun ler og pakker sammen fluene og røper ikke mer. Nå er det dagens fiske som gjelder.

Når flaksen slår inn

Ennå har vi ikke sett snurten av laks, det begynner å haste, selv om vi skjønner dette med ro, tålmodighet – og flaks. Hittil har ikke de to første tilstandene funket for oss. Nå gjenstår bare flaksen, den satser vi i Tømmeråsfossen som renner ut i Namsen.

Et spektakulært friområde hvor det er et yrende badeliv og laksefiske i kulpene ved svabergene om sommeren. Skal du noen gang svømme med laks, så er det her du kan og bør gjøre det.

– Her pleier det å stå mye fisk, sier Tor Martin Mediaa, ivrig laksefisker som sammen med Kurt Lona og Arnold Foshaug-Berg har tatt en formiddagstur til “øver hølen”.

Det er som musikk i våre ører og vi ser laks som hopper og riktig poserer foran den frådende fossen.

De tre fordeler seg på svabergene langs elva. Det er umulig å snakke sammen, for fossen lager et øredøvende brus. Fluene suser ut i vannet, og dyp konsentrasjon oppstår. Arnold står lengst nede, han kaster ikke mange gangene før han flytter litt på seg og skifter til en annen flue. Det er vel omtrent det lureste han gjør denne dagen. Med ett hogger det til og jeg ser han begynner å småtrippe langs elvebredden. Laksen har tydeligvis satt kursen nedstrøms med Arnold løpende etter på glatte svaberg.

– Ikke løp nedover! brøler Mediaa, gjennom fossebulderet. Sakte, men sikkert får Arnold buksert fisken opp i roligere farvann. Den blanke laksen er oppe i vannflaten og går et par runder. Så kan han lande et praktksemlar på rundt 5-6 kilo, det hele tar knappe 15 minutter.

Arnold puster ut og gliser. Hjerterytmen roer seg og han legger innpå en kraftig pris snus.

– Ja, det er ledig her helt frem til i kveld, Arnold, sier Tor Morten Mediaa. Fiskelykke – og bitte litt flaks!

Dette er livet!

Men det er i Bjøra, Namsens sideelv, at sesongens største laks har blitt tatt til nå: 23,6 kg. Dessuten er det her de aller ivrigste drar når abstinensene ikke er til å holde ut. Fisket her startet nemlig alt den 15. mai.

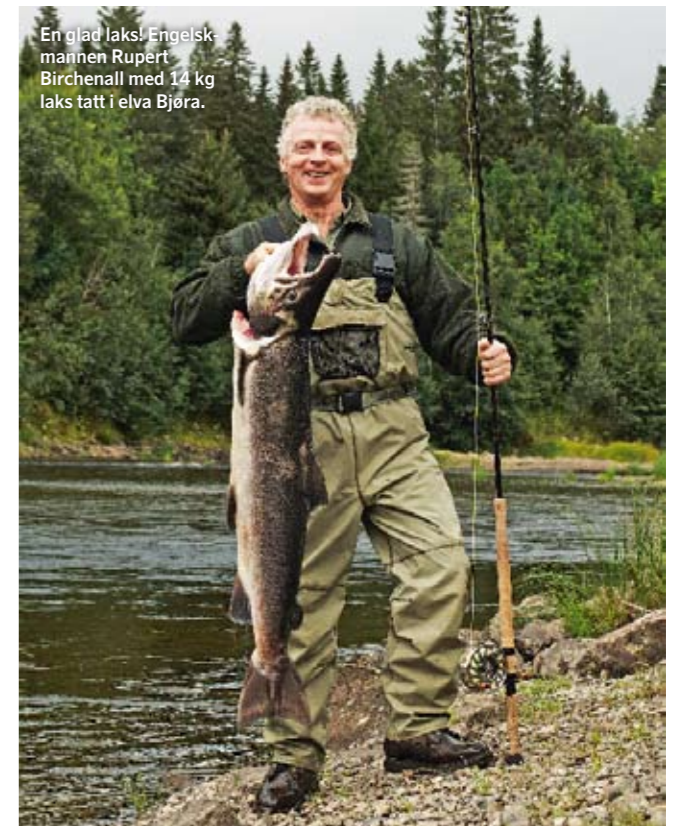
Vi møter en stolt engelskmann, Rupert Birchenall, som gliser fra øre til øre. Og hvorfor skulle han ikke det? Kvelden i forveien bød nemlig på det største av alt: en kjempelaks på 14 kg.

– *It's our life, it's a passion*, sier han og fortsetter:

– Vi tenker på fiske hele året. Og er heldige, for på de britiske øyene starter sesongen alt i februar ...

Fisken kommer frem, og Rupert poserer stolt. Kompis Graham Edison er korrekt antrukket for fluefiske. Nikkers og ullstrømper, tweedjakke og slips. Det rødmussete ansiktet sprekker opp i et smil når vi hilser. Det er humor i øynene. Han slenger på seg en sixpence og tar på seg vaderne. Graham Edison er ingen nybegynner. Hjemme i Skottland har han fiskerettigheter i elva Glass, og fisker ofte, riktignok ikke laks, men sjørret.

– Det er mindre folk her, og stillere – *peaceful*, sier han. ■

En glad laks! Engelskmannen Rupert Birchenall med 14 kg laks tatt i elva Bjøra.

På fisketur i Trøndelag

Aunan i Rennebu
aunan.no

Relativt nytt sted med fire hytter ved elvebredden, like ved hovedbygningen Potetlageret.

Moum i Grong
moum.no

Historisk laksefiskeplass med

sjel i både veggene og i vannkanten ved Namsen.

Vi prøvde også fiskelykken I Tømmeråsfossen i Grong og Bjøra, en sideelv til Namsen.

Du finner info om elevene og lokalkontakter på: lakseelver.no

Respekter lokale regler for fredning, redskapsbruk, kvoter og desinfisering. – Og husk fiskekort!

SAS NORGE FLYR DIREKTE FRA SYV NORSKE BYER TIL TRONDHEIM. FOR PRISER OG BESTILLING, SE SAS.NO